

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI**

-----0-----

16 Temmuz 2025 Çarşamba

-----0-----

KONU

- Ayrımcılığın Önlenmesi Alt Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile çalışma takviminin belirlenmesine ilişkin görüşmeler

16 Temmuz 2025 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.01
BAŞKAN: Harun MERTOĞLU (Rize)

-----0-----

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli basın mensuplarımız; hepinize alt komisyon toplantımıza hoş geldiniz diyorum.

Bugün 28'inci Yasama Döneminin ikinci devresinde Ayrımcılığın Önlenmesi Alt Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile çalışma takvimini belirlemek amacıyla toplanmış bulunuyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

28'inci Yasama Döneminin 2'nci Toplantısını açıyorum.

Değerli üyelerimiz, sizlerin de bildiği gibi, ayrımcılık yasağı ve eşitlik ilkesinin korunup geliştirilmesi amacıyla hem BM nezdinde hem de Avrupa Konseyi nezdinde birçok uluslararası sözleşme bulunmaktadır. Türkiye olarak biz de neredeyse bütün anlaşmalara ilk imza atan taraf ülkelerden biriyiz. Uluslararası arenada gerçekleştirilen bu düzenlemelere paralel olarak da ülkemizde başta Anayasa olmak üzere birçok kanunda değişikliğe gittik ama bunun dışında da birçok kanunumuz da bulunmaktadır. Bunu biraz daha ayrıntılı bir şekilde inşallah izah edeceğiz.

"Ayrımcılığın Önlenmesi" adıyla bir alt komisyon İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde ilk kez kuruldu. Bugün de 2'nci Toplantısını icra ediyoruz. Alt komisyonumuzun çalışma takvimine ilişkin olarak önce kendi önerilerimi sunmak istiyorum, akabinde sizlerin öneri ve taleplerini almaktan memnun olacağım.

Ülkemizde ayrımcılığın önlenmesine ilişkin olarak çalışmalar yapan çeşitli kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Bilindiği gibi bunların başında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu gelmektedir. İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu var. Ben her seferinde birçok toplantıda söyledim bunu, söylüyorum da. Aslında kanunun içeriğine baktığımız zaman bana göre İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu, ayrımcılıkla mücadele kurumu kanunu. Kanunu ayrıntılı bir şekilde incelediğimizde, tanımlardan başlayarak ayrımcılıkla alakalı, mobbingden, işe yıldırmadan vesaire birçok tanımın altında ayrımcılığın temelleri sayılmış, ayrımcılık yasağı belirlendikten sonra da ayrımcılığın kapsamı ve türleri çok ayrıntılı bir şekilde oraya dercedilmiştir. Ayrıca, TİHEK kanunen İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzu bilgilendirmek durumunda. Yılda bir kere vermiş olduğu raporlar var, bunları da İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna sunmaktadır.

Bu anlamda, çalışma takvimimiz bağlamında da ilk olarak TİHEK'le bir toplantı icra ederiz. Ayrımcılık yasağıyla alakalı olarak bugüne kadar neler yapmışlar, nasıl çalışma usul ve esasları var? Onlardan bilgi alarak başlayabiliriz. Onun dışında da İstatistik Kurumuyla bir toplantıyı icra ederiz, Türkiye İstatistik Kurumunun ayrımcılıkla ilgili verilerini elde ederiz. Onun dışında, yine üniversiteler, ilgili bakanlıklar yani bu Millî Eğitim Bakanlığı olur, Gençlik ve Spor Bakanlığı olur, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olur, bunlarla da inşallah toplantılar icra edeceğiz. Tabii, TİHEK ayrıca ayrımcılık raporu tanzim ediyor Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmak üzere. Tabii ki bu Ayrımcılığın Önlenmesi Komisyonu kurulduğuna göre bu raporların da bizim komisyonda ele alınarak görüşülmesinin uygun olacağı görüşündeyiz. Yine, özellikle insan hakları bağlamında faaliyet gösteren kurumlarımız var. Biliyorsunuz, CİMER, Kamu Denetçiliği Kurumu, RTÜK gibi denetleyici kurumlar. Bu kurumlar ve TİHEK'ten alınan bilgi ve verilerin alt komisyonumuzun çalışmalarında odak noktası olarak kullanılması ve ileride yeni tematik çalışmaların bir parçası olması da değerlendirilecektir.

Ayrıca, alt komisyonumuzun ayrımcılığın önlenmesi kapsamında akademik düzeyde çalışmalar yapan üniversitelerle bir araya gelmesinin mevzuat çalışmalarının güçlendirilmesi adına önemli olduğunu düşünmekteyiz. Bu nedenle, çalışma takvimimize üniversitelerin de eklenmesi planlanmaktadır. Ayrımcılığın önlenmesi odaklı olarak yurt içinde yapacağımız çalışmaların yanında alt komisyonumuzca ayrıca yurt dışında da başta iyi uygulama örnekleri olmak üzere çeşitli ülkelere de inceleme ziyaretleri gerçekleştirilmesinin planlandığı hususunda sizleri bilgilendirmek isterim. Yeri geldiği zaman yerinde incelemelerle de ayrımcılık yasağının ihlali konusunda yerinde incelemeleri yaparak da farkındalık oluşturmak amacındayız.

Bu kısa bilgilendirmeden sonra sizlerin ve alt komisyonumuzun çalışma takvimine ilişkin görüş ve düşüncelerini almak isterim.

Söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa...

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Sayın Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Buyurun Ahmet Bey.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Rabbim hayırlı çalışmaları nasip eylesin.

Yani söylediğiniz o kurumlar bana göre yeterli geliyor. Üniversiteler, Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, TİHEK. Buralardan ne tür bir çalışma var, bu çalışmayla ilgili her alanda yani gerek çocuklar gerek gençler gerekse yetişkinlerle ilgili ellerinde bir veri var mıdır, yok mudur? Cezaevlerini de bunlara ekleyebiliriz, Adalet Bakanlığını da ekleyebiliriz. Ayrıca, bunun iyi örneklerinin olup olmadığını Avrupa ülkelerinden de tespit edebilirsek o da bizim için iyi bir katma değer olur.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Biz teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Tanhan.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Başkanım.

Ben de önerilerinize ek olarak şunu ifade edebilirim: Mesela, Türkiye'de insan hakları alanında İnsan Hakları Derneği uzunca yıllar çalışmış ve bir bilgi birikimine sahip bir dernek. Bunun gibi birçok sivil dernek var aslında, sadece devlet kurumlarıyla

yetinmemek gerektiğini düşünüyorum çünkü tek bir bakış açısıyla olmuş oluyor. Dolayısıyla bu alanda çalışan bağımsız sivil toplum örgütlerinin de bu çalışma usullerine dâhil edilmesi artı bir değer olacaktır, katkısı çok daha fazla olacaktır.

Yine, bu konuda üniversitelerin insan hakları kürsüsünde özellikle ayrımcılıkla ilgili çalışan hocaların dinlenmesinin, bağımsız kuruluşların da ayrıca dinlenmesinin daha çok katkı sağlayacağı kanaatindeyim; bunları da başlık olarak alırsanız... Ayrıca, bu konuda önerilerimizi yazılı olarak Komisyona da sunmak isteriz. Açıkçası böyle tam bir hazırlık durumu olmadı ama hangi kurumlarla görüşülmesi gerektiğini veya hangisinin daha çok katkı sağlayacağını biz yazılı olarak da bildirmek isteriz.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Eyvallah, tamam.

Buyurun Hocam.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Komisyonumuzun hayırlara vesile olmasını diliyorum. Çok önemli bir vazifeyi daha yüklenmiş bulunuyoruz.

Ben, burada, konuyla alakalı farklı bir şeye değinmek istiyorum. Değerli Başkanım, biz İnsan Hakları Komisyonu üyesiyiz ve alt komisyonlarımız var, bununla beraber 5 tane oldu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - 5 alt komisyon, 1 ana komisyon.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Evet. Bu komisyonlarımızın ismine bakıldığı zaman insan odaklı ve insan merkezli olduğunu görüyoruz yani burada "Müslüman hakları" demiyor, "ideolojik sağcı, solcu hakları" demiyor, insan hakları... Madem ki insandır, nerede sıkıntısı varsa, bizim dinimize inanıyor veya inanmıyor olabilir; aynı fikri, düşünceyi ve ideolojiyi paylaşmıyor olabilir, herkesin hakkını, mazlum olan, zulme uğrayan, gadre uğrayan, hakkı elinden alınmış kim olursa olsun, burada ittifakla yani hiç ayırım gözetmeksizin bu noktada el birliği sağlarsak ülkede biz ses getiririz kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Eyvallah.

Buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Hayırlı bir Komisyon çalışması olmasını diliyorum.

Şüphesiz, kurumları gezelim tabii de ayrımcılığa uğrayanlara nasıl ulaşılabileceği noktasında da bir formül oluşturmamız lazım; sonuçta, hedef kitle onlar. Resen başvurular mı olacak yoksa kendi başvurularını bekleyecek miyiz?

Onun dışında, en önemli ayrımcılığın yaşandığı bir başka yer sosyal medya yani büyük bir baskı unsuru oluşabiliyor insanların düşünceleri nedeniyle, cinsiyetleri nedeniyle veya işte dinî inanışları nedeniyle. Sosyal medyadaki bu tür ayrımcılığın önlenmesi noktasında ne gibi formüller üretilebilir? Çünkü o alan oldukça boş ve bu boşluğu da dolduruyorlar. Bu noktada da - sayın vekilimizin dediği gibi- STK'ler çok önemli, bağımsız kurumlar önemli ama sosyal medyanın da ayrımcılık noktasında nasıl formülize edileceğini de konuşmamızda fayda var diye düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Eyvallah.

Buyurun.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun Alt Komisyonu olarak böyle bir alt komisyonun kurulmasını değerli buluyorum ama çok şükür ülkemizde bir kesime sistematik olarak böyle bir ayrımcılık yok ama bireysel hak arama anlamında yine, biliyorsunuz, Kamu Denetçiliği Alt Komisyonumuz var, orada da Kamu Denetçiliği Kurumumuz var. Özellikle bireysel olarak hak aramanın birçok yöntemi var. Tabii, spesifik olarak belli alanlarda bireysel olarak ayrımcılığa uğrayan insanların da müracaat edeceği Türkiye Büyük Millet Meclisinde böyle bir komisyonun olması bence çok önemli. Tabii, bu bireysel olarak ayrımcılığa uğrayanların tespit edilmesi, müracaatlarını yapabilecekleri, bunların duyurulmasını çok çok önemli görüyorum. Bunlar için de diğer sizin de bahsettiğiniz kurumlarla, ilgili kurumlarla görüşmeler yapılarak böyle karanlık alanlarda kalan ayrımcılıkla ilgili çalışmalar yapılabilir diye düşünüyorum, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun da zaten birinci görevinin de bu olduğuna inanıyorum. Dolayısıyla, bireyin, kişinin kamu üzerindeki kaybolan, gölgelenen haklarını nasıl ki Kamu Denetçiliği Alt Komisyonunda değerlendirirsek burada ayrımcılığa uğrayan kişilerin de haklarının araştırılması, bu ayrımcılığın ortadan kaldırılması adına gerekli yasal düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılması ve bir daha böyle bir ayrımcılığın olmaması adına da ilgili yasalarda gerekli düzenlemeler yapılarak -dediğim gibi- problem üreten alanların ortadan kaldırılması güzel olacaktır diye düşünüyorum.

Allah hayırlı görevler yapmayı nasip etsin. İnşallah, birlikte güzel bir çalışma yaparız. Sizin Başkanlığınız da hayırlı uğurlu olsun diyelim.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Teşekkür ediyorum.

Görsel basından müsaade isteyelim.

Arkadaşlar, ya, ben az önce Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumundan bahsettim yani eğer fırsatınız olursa 6701 sayılı Kanun'la kurulmuş 1 tane kurumumuz var, ben naçizane o kurulda altı sene kurul üyeliği yaptım.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Çok orada kalma ama.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Yok, şöyle yani Naci Bey dedi ya "bireysel falan" aslında İnsan Hakları Eşitlik Kurumu...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Popüler bir kurum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - ...bireysel başvuru alıyor, ayrımcılık yasağı ihlali hâlinde ise idari yaptırım uygulayabilen ve de kararlarına uyulması gereken bir kurum. Biz şimdi TİHEK'i çağırdığımızda daha ayrıntılı bir şekilde onlardan bilgi alacağız, o yüzden... Aslında bu insan hakları bir derya, hocam söyledi, işte, 6701 sayılı Kanun'un başlığı "insan onurunu temel alarak" diye başlıyor, böyle "insan onuru"yla başlayan Anayasa'da bir ibare var "onur" kelimesi, çok fazla kanunda bulamazsınız. O kanun da insan onuru temel alınarak insan hakları bağlamında bir kanun yapılmış 2016'da. Biz TİHEK'i

dinlemediğimizde bunları yapacağız. Orada, tanımlarda söyledim, dolaylı ayrımcılıktan tutun doğrudan ayrımcılığa, mobbinge, iş yerinde yıldırma kadar her şey var, ayrımcılık yasağının temeli, kapsamı çok ayrıntılı var; arkadaşları da çağırdığımızda onları dinleyeceğiz ama onlarla yeterli kalmayacağız biz.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Bir şey daha ekleyebilir miyim Başkanım müsaadenizle?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Tabii Hocam.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Şimdi, burada isimleri saydınız yani İnsan Hakları Eşitlik Kurumu, TİHEK, İstatistik, ondan sonra, üniversiteler, benzerleri...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Ve benzerleri...

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Üstadım, bunların, mesela, Kamu Denetçiliği gibi bir kurumun ve diğerlerinin etkili bir şeyi yok, bir uygulaması yok yani caydırıcı bir gücü yok. Mesela, dilekçeleri geliyor, değerlendiriliyor, ilgili kurumlara gönderiliyor ve tavsiye kararı alıyor. Geçenlerde de bir araya geldiğimizde naçizane anlatmıştım, bu memlekette biz Anayasa'ya uymuyoruz, dindarlar için söylüyorum, ilahî yasaya uymuyor insanlar, böyle bir yerde tavsiye kararı bir şeye yaramıyor yani bir şey ifade etmiyor, bunların bir caydırıcı gücünün olmadığını söylüyorum. Bunu dediğimde diyorlar ki: "İşte, o zaman yargı yerine geçmiş oluyoruz yani yargılama mercinin haklarını almış oluyoruz." Bu kadar zahmet ediliyor, bu kadar çalışmalar yapılıyor, bunların bir caydırıcı gücünün olmasını şahsen ben talep ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Eyvallah Hocam.

Bir maddeyi okuyayım size o zaman TİHEK'ten. "Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür." Yani, Kanun'un amir hükmü bu, idari yaptırım uygulaması dışında, dediğim gibi, yani TİHEK'in vermiş olduğu kararlar ayrımcılık yasağı ihlalinde sadece.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - O notları bize gönderin, ben de...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Bu kanun, 6701 sayılı Kanun, o yüzden bir okursanız...

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Tabii, hukukçu olmadığımız için...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - O yüzden biz TİHEK'i dinlemediğimizde daha ayrıntılı... İnsan hakları bir derya dedik ya, biz sadece spesifik olarak ayrımcılık bağlamında kalalım lütfen yani tabii, insan haklarının birçok alanı var, cezaevleri var yani ben hepsine vâkıfım, bir de mesleğim olarak da biliyorum ama biz sadece ayrımcılık yasağı... İşte, Anayasa'da 10'uncu maddede "eşitlik" ilkesi var, onun devamında uygulaması mahiyetinde 6701 sayılı Kanun var, bir de kurulmuş kurum var. Biz, TİHEK'in çalışmaları, KDK'nin çalışmaları ve diğer bakanlıklar, kurumlar, STK'ler, elbette ki dernek, vakıflarla ilgili çalışmalar yaptığımızda bir farkındalık oluşturacağız. Ayrımcılık yasağını inşallah Türkiye'nin kamuoyuna taşıyacağız diye ümit ediyorum ben.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Başkanım, müsaade ederseniz bir konuya daha değinmek istiyoruz. Tabii "ayrımcılık" deyince bir hak mahrumiyeti akla geliyor onunla mücadele etmek anlamında ama bir de pozitif ayrımcılık var. Ne demek pozitif ayrımcılık? Eşe, dosta, yandaşa, paydaşa pozitif ayrımcılık yapıp özellikle kamuya yerleşen memurlarda, işçilerde yapılan bir ayrımcılık var. 3 üniversite bitirmiş çocuğumuz çocuğumuz kenarda beklerken, işte, bir ayrımcılıkla, liyakat esaslı değil de oradaki kriterlere bakılarak yapılan sınavlarda... İşte, en son, geçen Kamu Denetçiliği Kurumunda bir milletvekili arkadaşımız dile getirdi; Millî Eğitim Bakanlığının son aldığı öğretmen mülakatlarında İstanbul'da sınava giren öğretmenlerimizin tamamına, 17 bin kişiye 1 puan veriliyor, efendim, Erzurum'da yapılanlara 10 puan veriliyor. E, bu sefer ne oldu şimdi? Pozitif bir ayrımcılık oldu. Erzurum'da sınava girenler ekstra bir 10 puan almış oldular.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - İşte, oradaki konu, anladığım kadarıyla, iller arasındaki komisyon takdir yetkisini o şekilde kullanmış yani, eyvallah yani.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Şimdi ne oldu? İkimiz de 83 puan aldık, ben İstanbul'da girdim, benim puanım oldu 84, siz Erzurum'da girdiniz, sizinki oldu 93. Yani, bir de bu Komisyon eğer böyle bir konuyu da gündeme alırsa pozitif ayrımcılık anlamında... Özellikle, mesela, yerel yönetimlerde özel kalem kadrolarından işe alınanlar gibi, gibi, gibi daha bunları çoğaltabiliriz. Eğer burada bir ayrımcılığı gündeme getireceksek, bununla ciddi manada bir mücadele edeceksek, işte, Hocamın da dediği gibi, önce bizim dinimizin de emrettiği gibi, yasalarımızın da emrettiği gibi, liyakat esaslı insanların görevlere gelmesi adına... Bu da şu anda, toplumda kanayan bir yara şeklinde duruyor, bunu da burada gündeme getirmiş olalım diye söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Eyvallah, teşekkür ederiz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Ben de bir söz alacağım Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Tabii, buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Şimdi, hazır Komisyonumuzun ilk toplantısı ve ayrımcılığın önlenmesi durumu...

Şimdi, 13 Temmuz günü, biliyorsunuz, İstanbul'da, Bayrampaşa ilçesinde vicdanları sarsan bir olay oldu. Hepimiz basından takip ettik, adalet duygusu neredeyse ayaklar altına alındı. Neydi bu olay? Aslında bu olay bu Komisyonun ilk test alanı ve ilk sınavı olacak. Yazılı başvuruda da bulunduk. Piknikten dönen bir aile, yalnızca araçlarında Kürtçe müzik dinledikleri için polis şiddetine maruz kaldılar. Yanlış duymadık, sadece Kürtçe müzik dinledikleri için polis şiddetine maruz kaldılar. Bu insanlar önce sokakta, herkesin gözü önünde darbedildi, tüm kamuoyu, tüm dünya bu görüntüleri gördü, ardından gözaltına alındılar, işkence gördüler ve tehditlere maruz kaldılar. Gözaltına alınanlar arasında yedi aylık hamile bir kadın vardı, Zeynep Yaman. Polis tekmesiyle yere düşürülen Zeynep, hastaneye kaldırıldı ve acil olarak sezaryenle bebeği alındı ve bebek yaşam mücadelesi veriyor şu anda kafasına aldığı darbeden dolayı. Dolayısıyla, bu basit bir olay değil. En büyük ayrımcılık üç gün önce yaşandı İstanbul gibi bir metropolde ve ne yazık ki kolluk görevlileri tarafından bu yapılıyor. Sivil olduklarını bile beyan etmeyen bu polisler önce aileyi gizlice fotoğraflıyorlar, ardından üzerlerine âdeta çullanıyorlar, silahlarını göstererek tehdit ediyorlar, daha sonra hep birlikte darbediyorlar. Şiddet yalnızca sokakta kalmıyor, polis aracında devam ediyorum, hastanede devam ediyor, karakolda da sistematik bir biçimde bu işkence, bu kötü muamele devam ediyor. Gençler şunu ifade ediyorlar ifadelerinde: "Bu, daha bir şey

değil, asıl karakolda göreceksiniz." denilerek tehdit ediliyorlar ve bütün bunların sebebi Kürtçe müzik dinlenmesi. 1980 yılında biz bu Kürtçe dinlemeyle, Kürtçe konuşmayla ilgili çok şey gördük, ifade ettik ve bugün mahkûm ediyoruz aynı durumları. Şimdi, o gün, 1980'de Diyarbakır zindanlarında yazılan "Türkçe konuş, çok konuş." sözünden ne farkı var bu uygulamanın? Bu yaşatılan, Kürtçe konuşmanın yasaklandığı Diyarbakır Cezaevinde, cezaevi görevlilerinin Kürtçe konuşmasını engellemesi nedeniyle oğluna sadece bildiği tek cümleyi söyleyen, "Kamber Ateş, nasılsın?" diyen anneyi hatırlatıyor bize. Bu uygulamanın bundan ne farkı var? 1980 yılında vahşet yaşatılan durumlarda, 2025 yılında aynı uygulamaların İstanbul'da devam ediyor olması en büyük ayrımcılığın aslında var olduğunu gözler önüne seriyor.

Şimdi, bu yaşanan bir polis şiddeti değil sadece; Kürt kimliğine, kültürüne, diline, farklılıklara, farklı kimliklere yapılan ayrımcılığın en tipik örneklerinden bir tanesidir. Bu olay açık bir biçimde bize şunu gösteriyor: Türkiye'de hâlen şarkılar, Türkçe dışındaki şarkılar yasak ama İngilizce, Arapça, Almanca şeyler hariç diyor tabii ki. Bir şarkının, bir müziğin dinlenmesi bir kültürel ifade değil, suç unsuru olarak görülüyor.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Böyle bir yasak yok, var mı?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Bu kamu görevlileri eliyle şu anda, dediğim gibi, 13 Temmuzda, İstanbul'da...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Böyle bir yasak yok.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Hep birlikte bakalım. Yani, neler yapmışlar; bu polis, bu kolluk niye bu insanlara bunu yaşatmış?

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Müdahale ayrı bir şey ama Kürtçe şarkı dinlenilmesi neye göre... Böyle bir yasak yok, var mı?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - İşte, mantık o, varmak istediğim nokta o. O gün de yasaktı, bugün de Kürtçe konuştukları için gözaltına alınıyorlarsa demek ki onların zihin dünyasında hâlen yasak gözüküyor, sizinkinde olmayabilir, olmadığını da düşünüyorum, biliyorum da, onu da ifade edeyim ama bu yaşanan olay bunu açıkça gösteriyor. Bu, sadece bir ailenin başına gelen bir adaletsizlik değil, hani gerçekten değil, bunu sıkça görüyoruz, sıkça yaşıyoruz. Bu tür hakların tüm halkların ve tüm ezilenlerin ortak sorunu ve davasıdır aslında. Zeynep Yaman'a yaşatılan bu büyük acı her vicdan sahibi insanın yüreğini dağlamaktadır, hepimizin vicdanını dağladığı gibi, herkesi dağlamıştır. Dolayısıyla, vicdanlarını, yüreklerini dağlamıştır. Biz de bu şiddeti asla normal görmüyoruz, bu sıradan ya da günlük bir durum değil, bu bilinçaltında yerleşmiş bir zihniyetin tezahürüdür. Dolayısıyla, bu sadece başına yansıyan bir örnek, bunun gibi onlarca, belki daha fazla örnek her gün yaşanıyor ve yaşatılıyor bu ülkede. Dolayısıyla, az önce de ifade ettim, bizim Ayrımcılığın Önlenmesi Komisyonu olarak ilk sınavımız ve ilk test alanımız aslında bu olay oldu. Eğer, biz bu olayı çözersek, bu olayın üzerine gidersek, bu olayla ilgili bir rapor oluşturursak belki daha sonra yaşanabilecek olayların önüne geçmiş oluruz. İşte, Türkiye'de yerleşmiş bir cezasızlık kültürünün sonucu da bu.

İki gün önce yine İstanbul'da bir kadın katliamını gördük ihraç bir polis amiri tarafından. Daha önce Diyarbakır'da 1 kişinin yaşamını yitirmesi olayına karışmış ve farklı farklı kadın cinayetlerinde şüpheli olarak geçen biri. Demek ki ne yapmışız? Hep cezasızlık politikasıyla bu şahsı korumuşuz ki iki gün önce bir kadını daha katletti. Dolayısıyla, bu ülkenin cezasızlık kültürüyle ilgili yapması gereken çok fazla çalışma var.

Bunları ifade ediyorum. Dediğim gibi, ilk öneri olarak bu olayın araştırılması, gerçeğin açığa çıkarılması için bu Komisyonu sorumluluğa ve göreve davet ediyorum.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Teşekkür ederiz.

Naci Bey, buyurun.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Başkanım, tabii, Sayın Vekilimizin dediği konuyla alakalı şunu söylemek isterim: Yani, bazen kolluk kuvvetlerinin görev tanımını aşan müdahaleleri oluyor, bu Diyarbakır'da da oluyor, İstanbul'da da oluyor, Ordu'da da oluyor, Antalya'da da oluyor. Yani, bunun ben sırf Kürt oldukları için ya da Kürtçe şarkı dinledikleri için olduğu kanaatinde değilim. Tabii ki bunun için gerekli incelemeler yapılır.

Bizim Komisyonumuzun görev alanı içerisine giren, işte, son yapılan liseye geçiş sınavlarında kamuoyunun da gündeminde olan 719 evladımızın 1'inci olması, soruların tamamını yapması, doğru olarak cevaplaması, hele hele de bir tane okulumuzdan, bir imam-hatip okulumuzdan 50 çocuğumuzun aynı anda 1'inci olması akıllara soru işaretleri getirdi. Özellikle, 15 Temmuz da yeni yaşadık, işte, 9'uncu yılını şey yaptık, şehitlerimizi andık o toplantılarda. Belli bir kesimde... Özellikle bu sınav sorularında bir müdahale varsa, burada sınav soruları gayriyasal bir şekilde elde edilip de belli bir tarafa ayrımcılık ya da imtiyaz sağlıyorsa İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kurmuş olduğu bu Ayrımcılığın Önlenmesiyle İlgili Alt Komisyonun bence en temel görevlerinden biri budur, bu konunun araştırılmasıdır. İşte, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, gerekirse Komisyon olarak gerekirse sınavın yeniden yapılması yönünde, efendim, bir şeylerin yapılması adına gündeme getirmek istedim.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Bir araya girebilir miyim?

Söylediğiniz şey, bu bir okuldan 39 öğrencinin tam puan alması yalanlandı yani bunu ben de sabahleyin öğrendim. Bu, il genelindeymiş, bir okulda değilmiş, o okuldan sadece 2 öğrenci varmış.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Şimdi, tabii...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Pardon, özür diliyorum.

Birkaç ilde aynı ticari okulda olan 1'incileri söylüyor aslında.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Ticari okul değil, devletin okulu.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Değil, özel okul.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Bilmiyorum. Neyse, genel olarak şunu söylemek isterim: Tabii, okullar arasında eğitim kalitesinin, eğitim seviyesinin aynı olması mümkün değil. Belli bir okulumuzda eğer böyle bir yığılma varsa, inşallah, biz bu evlatlarımızdan gelecekte de uluslararası düzeyde -ulusal düzeyde demiyorum- bir başarı bekliyoruz. Eğer bunlar bileğinin hakkıyla gerçekten 50 kişi bir okuldan 1'inci olmuşsa bunlardan bu başarıları da inşallah bekliyoruz ama bu konuda özellikle Dezenformasyonla Mücadele Merkezimiz var -Cumhurbaşkanlığımıza bağlı biliyorsunuz- oradan da bilgilendirmeler oluyor. Eğer

Salih Vekilimizin dediği gibi burada bir yanlış anlaşılma ya da sosyal medya üzerinde bir çarpıtma, menfi yönde bir kampanya oluşturma varsa da İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da Ayrımcılıkla Mücadele Komisyonu olarak biz de bu konuyu inceleyip bir açıklama yaparsak en azından kafadaki soru işaretlerini de gidermiş oluruz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Tabii, Komisyonun üyelerinin ne kadar ön yargıdan uzak olabileceği noktasında bizim de bir objektivite oluşturmamız lazım. Şimdi, Sayın Vekilimiz İstanbul'da "Şu oldu." diyor, beyan edilen kişilerin beyanıyla söylüyor ama polis ne dedi, o konuşulmuyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Onu ben cevaplayacağım.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Tabii.

Şimdi, bizim şu ön yargıyı öncelikle kendimiz bırakmamız lazım. Şimdi ben de düştüm mesela o okulla ilgili şeye. Ben bir imam-hatip çıkışlıyım "39 tane imam-hatipli nasıl 1'inci olur?" diye ama daha sonra öğrendim ki -Turhan Bey de düştü büyük ihtimalle- bunun tüm Türkiye'deki imam-hatiplerden çıkanların totalinin 39 tane olduğuna istinaden yayımlanmış bir paylaşım olduğu söylendi.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Bursa'daki bir okul değil yani.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Değil tabii ki yani o imam-hatip ortaokulu 39 tane Türkiye'deki imam-hatiplerden çıkanlardan. Şimdi dedim ya sosyal medya bizi her zaman tuzağa düşürebiliyor. Bu noktada da ben şunu da söylemek isterim: Sayın Vekilim, bu işin... Tabii ki ülkede her şey serbest olmalı ama diğerlerini rahatsız etmeyecek, onun hakkı ona geçmemeli. Allah aşkına, son altı aydır yapılan "halay" diye, "şey" diye yapılan birçok şeyin tacize dönüştüğünü de bütün oradaki insanlar söylüyor bunu yapmayın diye. Bunu hiçbir zaman eleştirmiyor karşı taraf. Ya, arkadaş, ne yapıyorsunuz? Olur olmadık yerde 100 kişi, 50 kişi çıkıp halaya geçmeniz ne âlemi var? Ama bunun da... Şimdi düşünebiliyor musunuz, 50-100 kişi gitti Diyarbakır'a, "Ölürüm Türkiye'm." diye başladılar şehrin ortasında; böyle bir şeyin tahrik amaçlı olduğunu net olarak ben hissediyorum, bunu net olarak hissediyorum ama karşı taraf bunu söylememek üzerine direniyor. Orada da öyle yoğun bir baskının, yoğun bir gürültünün olduğunu...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sayın Başkanım, bir araçta nasıl 50 kişi, 100 kişi olabilir?

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Bakın, ben polisi de dinledim, diyor ki: "Arkadaş, uyardık, sesini kısın şu aracın."

KAMURAN TANHAN (Mardin) - İşkence mi olur bunun sonucu?

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Hayır, işkence değil, karşıdan müdahale var.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Varsa ihlal...

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Var, bu artık bir şeye dönüştü. Bakın, bu...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - İşkenceyi siz şu anda meşrulaştırıyorsunuz.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Hayır, bakın, başka yere çekiyorsunuz, başka yere çekiyorsunuz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - İşkenceyi, kötü muameleyi şu anda meşrulaştırdınız.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Hayır, hiç de öyle bir şey değil.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Aynen öyle.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Hayır, karşıdan bir müdahale var mı, polise karşı direnme? Var, bunu da söylüyorlar.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Kötü muamele ve işkencenin her türlüşü yasaktır.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Bakın diyorum, karşıdan polise karşı direnme var mı?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Savaş hâlinde bile işkence ve kötü muamele yasaktır.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Kötü muamele anlamında değil de gürültü kirliliğini önleme adına her ilimizde var; sokak düğünleri var, asker uğurlamaları var.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - "Durun arkadaş." diyor, "Durun arkadaş, durun." diyor. Durdukça müdahale ediyor, karşı tarafı da dinliyorum. Polisin biri diyor ki: "Arkadaş, hanımefendi, kenara çekil, isterseniz sizi hastaneye götürelim." dedik. Hamile hanımefendinin elinde sigara. Tamamen sistem oluşturulmuş, biz bunları objektif olarak ortaya koyacağız, onları da dinleyeceğiz, polisi de dinleyeceğiz ama bir tek bir kişiyi dinleyip ülkede sanki işkence, her şey yapılmış imajı vermenin de bu ülkeye zarar vereceğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Teşekkür ederim.

İrfan Bey, yani kifayetimizakere diyorum bu konu çünkü İstanbul'daki olay sadece söyledim ya, o olay... Ayrımcılık Komisyonunu kurduk.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Araştıralım dedim Sayın Başkan. Ne yazık ki kolluk yaptı bunu dedim, bakın, beyanlarım tutanaklarda var, lütfen...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Bizi ilgilendiren bölümü sadece Kürt oldukları için mi bunların yapıldığıdır.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Kürtçe müzik dinledikleri için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Kürtçe müzik dinledikleri için. Bu, tamamen bizim Komisyonumuzun konusuna girer ama İstanbul Valiliğinin yapmış olduğu açıklamada tamamen başka bir şekilde açıklama yapmış; yüksek sesle...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Araştıralım bunları Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Tamam, dilekçe bize geldi, İçişleri Bakanlığıyla diyaloga geçeceğiz. Bu konuyu biz araştıracağız, üstümüze aldık, eyvallah yani sadece Kürtçe müzik dinledikleri için bu muamele mi yapıldı veya yapılmadı mı? Bu konunun cevabını inşallah araştırıp vereceğiz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - İşte, bunu soruyorum, ben bunu soruyorum. Umarım öyle değildir Sayın Başkan.
ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Tamam.

Ama onun dışındaki konular bizim Komisyonun görev alanında kalmamaktadır diyorum.
Arkadaşlar, ben teşekkür ediyorum.

Sonuç olarak, Alt Komisyonumuzun çalışma takvimi benim ve sizlerin önerileriyle şekillendi diye düşünüyorum. Bu bakımdan, 28'inci Yasama Döneminin ikinci devresinde yoğun bir takvim ve çalışma programı bizleri bekliyor. Alt Komisyonumuzda hepimizin katkılarıyla güzel işleri inşallah başaracağız.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, gündemimizde yer alan konuya ilişkin görüşmeler tamamlanmıştır.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli katılımcılar; gündemimizde görüşülecek başka bir konu bulunmamaktadır. Sizler tarafından gündeme getirilecek ilave bir husus var mı?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yazılı olarak sunacağız Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HARUN MERTOĞLU - Tamam, teşekkür ediyoruz.

Komisyon üyesi milletvekillerine ve basın mensubu arkadaşlara teşekkür ediyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

Ayrımcılığın Önlenmesi Alt Komisyonumuzun 28'inci Yasama Döneminin 2'nci Toplantısını kapatıyorum.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 14.37